

Remissvar på Nationella samordnarens mot våldsbejakande extremisms delbetänkande Värna demokratin mot våldsbejakande extremism (SOU 2016:92)

Sammanfattning

Folkbildningsrådet har tagit del av Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremisms delbetänkande om nationell samordning och kommunernas ansvar och redovisar nedan våra synpunkter.

- Folkbildningsrådet anser att frågan om länsstyrelsernas samordning kan förtydligas och utvecklas.
- Folkbildningsrådet menar att frågan om viken myndighet som ska ta över Samordnarens uppgifter att värna demokratin mot våldsbejakande extremism bör utredas vidare.
- Folkbildningsrådet konstaterar att folkbildningens demokratistärkande insatser inte nämns i delbetänkande.

5 "Förebygga" våldsbejakande extremism. Var på kartan finns den nationella samordningen?

5.1.1 Stärka demokratin

Vi konstaterar att samordnaren, i delbetänkandet, helt har missat att relatera till folkbildningens demokratistärkande insatser. I rubricerat avsnitt skrivs att stärkande demokratiarbetet på alla nivåer är värdefullt som den tidigaste insatsen mot våldsbejakande extremism. Vidare sägs att sådant arbete sker regelbundet på

kommunal nivå samt att på nationell nivå finns det omfattande arbeten som bedrivs av bland annat Forum för levande historia och MUCF.

Ett grundläggande skäl för samhällets stöd till folkbildningen att den bidrar till en demokratisk utveckling i samhället. I regeringens proposition 2013/14:172 *Allas kunskap – allas bildning* finns ett särskilt mål för den statliga folkbildningspolitiken ”Folkbildningen ska ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället.” I förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen anges fyra syften med statens stöd till folkbildningen varav det första är ”att stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin.”

Folkbildningsrådet finner det anmärkningsvärt att folkbildningens pågående och potentiella insatser i syfte att främja och stärka demokratin osynliggjorts.

I den samlade bedömning av studieförbundens och folkhögskolornas verksamheter, som Folkbildningsrådet årligen lämnar till regeringen, gör vi bedömningen att folkbildningen sällan har varit viktigare än nu. Som motkraft mot populism, kunskapsförakt, främlingsfientlighet och exkludering, erbjuder studieförbund och folkhögskolor mötesplatser och mångfald, jämlika samtal, kunskap, bildning och insikt.

Folkbildningens insatser relateras till de fyra syften för stödet till folkbildningen som staten har formulerat. Under *Demokratisyftet – stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin* skriver vi bland annat: ”Ett demokratiskt samhälle håller samman. Det förutsätter gemenskap och social sammanhållning och bygger på att människor respekterar och litar på varandra och delar grundläggande värderingar. Genom att verka för samtal där perspektiv möts och idéer utmanas bidrar folkbildningen till den gemenskap som det demokratiska samhället vilar på. Avstånd mellan människor och grupper kan överbryggas och otraditionella möten och samtal skapas.”

Sammantaget deltog drygt 1 090 300 personer i folkhögskolornas långa kurser och studieförbundens cirklar och annan folkbildningsverksamhet under 2016.

6.4 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap som nationell samordnare

Folkbildningsrådet anser att frågan om vilken myndighet som överta rollen som nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism bör utredas ytterligare.

Den nationella samordnaren tillsattes i juni 2014 och skulle redovisa sina förslag i juni 2016. Utredningen har fått ett flertal tilläggsdirektiv (mars 2015, augusti 2015 och juni 2016) och därmed förlängd tid för sitt arbete.

I december 2016 tillförordnades den tredje personen till uppdraget som samordnare.

Folkbildningsrådet har respekt för sekretariatets kompetens men anser att samordnaren är en mycket viktig funktion i arbetet och bör ges mer tid att sätta sin prägel på arbetet och förslagen.

Vid sidan av samordnarens uppdrag har bland annat Länsstyrelsen i Dalarna ett uppdrag att utveckla arbetsformer för att motverka sociala risker med fokus på rasism och extremism. Erfarenheten av detta och andra relevanta pågående uppdrag och utvecklingsinsatser bör vägas in i ett förslag om vilken myndighet som ska ta över ansvaret när den nationella samordnarens uppdrag fasas ut.

För Folkbildningsrådet

Maria Graner
Generalsekreterare